

EKLEZIOLOGIJA I ELEMENTI TEOLOGIJE LAIKATA

Anna Pia Viola, FSR

Što je Crkva?

U kakvom su međusobnom odnosu članovi koji je čine?

Na koji se način laici uključuju u tijelo Crkve?

Često svjetovni franjevci imaju nejasne ideje, ponekad i zbunjujuće, o tome što je Crkva i koja je njihova uloga u njoj, kao laika i zavjetovanih franjevac.

II. vatikanski koncil je promišljao o Crkvi u svjetlu Otkrivenja i evanđeoskog iskustva. Iz toga su proizašle "stare" novosti, koje je izvrsno prevideo sv. Franjo osam stoljeća ranije ustanovljenjem svoje Obitelji.

Stoga je nužno da svjetovni franjevci imaju jasnu sliku pred sobom i dobro shvaćaju što je to Crkva i koja je uloga njih kao laika u njoj.

U Dodatku, donosimo još nela pojašnjenja o ekleziologiji i laikatu za vaše produblivanje.

I. CRKVA PREMA UČENJU KONCILA

S Drugim vatikanskim koncilom, Crkva je započela **novi način** promišljanja o vlastitom identitetu i svojoj ulozi u društvu. Mnogi su taj događaj pozdravili kao oslobađajući, no danas je prisutno i prilično rašireno neznanje o njegovom sadržaju, kao i o novom mentalitetu koji je Crkva pokušala stvoriti. Međutim, na određenim područjima Crkva nije uvijek uspjela stvoriti adekvatno i zrelo razmišljanje. A za neke važne teme još čekamo da se duh Koncila provede u djelo.

No, promjene koje je donio Koncil i više su nego vidljive, barem što se tiče ekleziološkog promišljanja: prijelaz s pravne ekleziologije na ekleziologiju zajedništva. U tom smislu, osim s vida *autoriteta* (po kojem Crkva potječe od Apostola i Krista utemeljitelja te ističe pravnu dimenziju), Koncil ističe ulogu *Duha Svetoga* i *karizmi* koje on potiče gdje god želi; ulogu *Riječi* i njezine povezanosti sa sakramentima te važnost *ljudskih vrijednosti* i sposobnosti da svaki član zajednice bude apostol.

Osi ovog novog načina ekleziološkog razmišljanja koje povezuje i stavlja u odnos različite elemente, nalazimo u enciklici *Ecclesiam suam* Pavla VI. U njoj se ističe zalaganje koje Koncil ulaže u pogledu Crkve i njezinog teološkog razmišljanja o njoj samoj.

Prije svega Koncil je želio izraziti *samosvijest* Crkve (Crkvo, što ti kažeš sama o sebi?), njezinu *obnovu* i *otvorenost dijalogu* (unutar nje same, s kršćanima koji nisu katolici, s vjernicima koji nisu kršćani i s ljudima dobre volje čak i ako nisu vjernici). Polazeći od toga, shvaćamo stil, ili bolje rečeno, Duh koji je poticao koncilske oce.

Pozitivan stav očituje se u predstavljanju Istine koju Crkva čuva. Stav koji više nije osuda grešaka, pretjerana obrana tradicionalnog položaja, već iskreno suočavanje s Božjom riječju, istinskom hranom istine nasuprot grešci.

Otkriće da Istina nadilazi ljudsku mogućnost da je obuhvati u svojoj cijelosti, stvara autentičan evanđeoski duh *otvaranja istini* gdje god se ona nalazila, pa čak i kod nevjernika u čijem srcu Duh uvijek djeluje.

O važnosti traženja istine, a time i zadaći da se o njoj razmišlja, evo što papa Pavao VI kaže u svojoj poruci intelektualcima: *“Svi smo mi ovdje, koncilski oci, u oslušivanju istine... Vaš put je i naš put. Vaše misli nikada nisu strane našim mislima. Mi smo prijatelji vašeg zvanja tražitelja, saveznici smo vaših napora, divimo se vašim ostvarenjima, i ako je potrebno, tješitelji smo vaših obeshrabrenja i neuspjeha.”*

Ovaj *živi dijaloški oblik* postat će sve jača potreba koja će obilježiti cijelu Crkvu u njezinom suočavanju s društvenim problemima, ulogom žene, važnošću umjetnosti unutar kao i van Crkve. Autentičan stil koji ne sadrži samo prihvaćanje položaja drugih kao element koji treba uzeti u obzir već kao element koji treba prihvatiti s velikim poštovanjem, a to je jedna sasvim druga stvar! Koncil se hoće smjestiti nasuprot drugome u stavu dubokog oslušivanja, misleći da može i treba naučiti što je drugačije; on prema tome pušta da bude izazvan kako bi otkrio samog sebe.

Ove glavne točke razmišljanja utiru jedinstven put različitih koncilskih tekstova. Ipak, neki su od njih usmjereni na *samosvijest* Crkve, a to su četiri dogmatske konstitucije: *Lumen gentium*, *Dei Verbum*, *Sacrosanctum Concilium* i *Gaudium et spes*. Ostali tekstovi odnose se na zalaganje u obnovi (ponajprije dekreti) dok drugi ističu zadaću dijaloga (deklaracije).

U prvom dijelu ovoga rada, posebno ćemo se osvrnuti na *Lumen gentium*, pokušavajući istaknuti **teološke elemente koji su temelj** razmišljanja o Crkvi. U drugom dijelu, navest ćemo dva pravca u kojima se izražava **identitet laika**: biti kršćanin i njegov svjetovni karakter.

1. Postanak i svrha Crkve

Etimološko značenje riječi Crkva, *Ecclesia*, neposredno izražava njezin najdublji smisao: zbor (ili zajednica) okupljena na slušanje Riječi. Ovo značenje riječi *ecclesia*, prisutne već u Septuaginti, zadržava se i u Novom zavjetu gdje se struktura i narav Crkve očituje kao **odnos**. S jedne strane odnos s Bogom koji govori, koji saziva, i naroda koji sluša i odgovara. A s druge strane odnos zajedništva među njezinim članovima.

Polazeći od značenja Crkve kao zbora kojeg okuplja Božja riječ, Drugi vatikanski koncil u dogmatskoj konstituciji *Lumen gentium* iznosi jedno teološko razmišljanje o Crkvi, ističući vid odnosa kroz termin (kategoriju) "zajedništva". Osim te kategorije, ili bolje, kao njezino dobro objašnjenje, imamo druge dvije kategorije ili dimenzije: svjedočenje i služenje (ministerijalno).

Na taj način, zajedništvo (*koinonía*) – svjedočenje (*martyría*) – služenje (*diakonía*), postaju tri izraza ili kategorije koje određuju *narav* i *poslanje* Crkve. Na ova tri vida veže se teološko poimanje identiteta i poslanja cijele Crkve, a osobito laika.

a) Crkva: sakrament zajedništva

*"Crkva je u Kristu kao sakrament ili znak i oruđe najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda."*¹

Definicija cijele Crkve kao sakramenta ima za cilj istaknuti tijesnu vezu s Kristom, izvorom svake milosti djelovanja. Crkva ne samo da dijeli sakramente kao znak milosti već cijela, u svom postojanju i djelovanju, ima zadaću posredovati Krista.

Biti "sakrament" za cijelu Crkvu znači biti **znak** vertikalnog zajedništva (intimnog sjedinjenja s Bogom) i horizontalnog (jedinstva s cijelim ljudskim rodом). U njoj čovjek ima priliku iskusiti otajstvenu ljubav Božju. U svojoj beskrajnoj ljubavi, Bog zaista želi susresti cijelog čovjeka, u jedinstvu svakog od svojih članova kako bi ih učinio *"dionicima božanskog života."*²

Jedno takvo **zajedništvo** Boga s čovjekom i među samim ljudima čini božanski plan da budemo "jedno" u Kristu. To je vječni plan naprednog i radikalnog ucjepljenja u čovječanstvo koje Crkvu čini vidljivim **znakom** Božje prisutnosti i **sredstvom** ostvarenja poziva upućenog svim ljudima.

---

¹ *Lumen gentium* (LG) 1.

² LG 2.

b) Crkva: znak trojstvenoga zajedništva

Naglašavanju kristološke dimenzije dodaje se i ona trojstvena u tvrdnji koja kaže da je Crkva *“puk skupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga.”*³

Vidljivi aspekt Crkve podsjeća nas da je ona zajednica spašenih, ali i institucija koja rađa jednu takvu zajednicu. Dva aspekta, duhovni i zemaljski, čine jednu te istu i jedinstvenu Crkvu, jedinstvenu stvarnost u kojoj Krist djeluje i spašava.

Crkva je mjesto gdje se slavi susret trojstvenoga zajedništva i ljudske povijesti; štoviše, Crkva je **nova povijest**, sa svojim svjetlima i svojim sjenama, koju Bog zajedno s čovjekom tka. Ovdje je jasno naznačena priroda odnosa Crkve koja je ona sama kad izražava zajedništvo čovjeka s Bogom i pomirenje među ljudima.

U aktualizaciji jednog takvog odnosa, Crkva sama postaje prostor i vrijeme **iskustva Boga**. Njezino postojanje, mjesto zajedništva, posljedica je toga što je ona slika otajstva Boga.

Crkva nije sama po sebi, ona ne živi sama za sebe, ona nije temelj samoj sebi već ga ona prima **od Boga po Isusu Kristu posredstvom** Duha Svetoga.

2. Poslanje Crkve

Bog poziva sve ljude da postanu djeca Božja, braća u Kristu (sinovi u Sinu), da bi pokazao svoju Ljubav (Boga Oca) i da bi povećao božansku obitelj koja sudjeluje u njegovom životu: *“Svi su ljudi pozvani na ovo sjedinjenje s Kristom koji je svjetlo svijeta; od Njega potječemo, po Njemu živimo, k Njemu idemo.”*⁴

Poslanje Crkve, njezina zadaća, počinje u trojstvenome zajedništvu i u činjenici da smo Tijelo Kristovo. *“Crkva je ‘misionarska’ po svojoj naravi”*⁵, ona ne naviješta samu sebe, već dar primljen odozgo.

*“Tako Crkva ujedno moli i radi, da ljudi cijeloga svijeta postanu Božjim Narodom, Tijelom Gospodinovim i Hramom Duha Svetoga; i da se u Kristu, Glavi svih, daje svaka čast i slava Stvoritelju i Ocu svemira.”*⁶

Sadržaj poslanja je navještaj (radosna vijest) Božje ljubavi po Kristu u Duhu Svetome.

Subjekt poslanja jest zajednica, ona je ‘množinski’ subjekt, odnosno subjekt sačinjen od svakog pojedinog subjekta koji postaje ‘subjekt Crkva’ koja nije tek zbroj svojih članova. Svaki pripadnik naroda Božjega sudjeluje, kao subjekt, u poslanju da čovječanstvo ponovno privede k jedinstvu koje je Krist došao uspostaviti.

Crkva ostvaruje svoje poslanje dajući samu sebe i uprisutnjujući Duha koji je uvijek oživljava. Svoje prvo poslanje ona ostvaruje u srcu čovjekove stvarnosti djece Božje, navješćujući im da su djeca Božja i potičući ih da žive prema *“dostojanstvu i slobodi sinova Božjih, u srcima kojih stanuje Duh Sveti kao u hramu. Ima za zakon*

---

³ LG 4.

⁴ LG 3.

⁵ *Ad gentes* (AG) 2.

⁶ LG 17.

novu zapovijed da ljubi kako je Krist ljubio nas. Ima napokon za svrhu Kraljevstvo Božje, koje je početo na zemlji od samoga Boga i koje ima da se dalje širi, dok na kraju vjekova ne bude od njega dovedeno do savršenosti, kad se pojavi Krist naš život...⁷

Prisutna kroz povijest, Crkva dijeli put čovječanstva kroz stoljeća. Ona je suputnik čovječanstva, ona više nije u stavu osvajanja ili obrane, nego se s ljubavlju i divljenjem prema čovjeku ona nudi kao **kvasac** da privede k punini ono dobro što je Bog posijao.

Teološko promišljanje Koncila upućuje na poznavanje koje Crkva ima o Božjoj prisutnosti u svijetu, u djelovanju ljudi i ljudskom napretku koje po sebi nije negativno. Naklonost prema svijetu koji nije neprijatelj protiv kojega se treba boriti nego je mjesto, vrijeme i stvarnost u kojima se Bog objavljuje na otajstven i slobodan način.

Kao što je Krist u sebi sabrao cijelo čovječanstvo da bi mu otkrio njegov vlastiti identitet djeteta Božjega, tako se Crkva predstavila svijetu kao ona čija je *“radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našega vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, također radost i nada, žalost i tjeskoba Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga, a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu.”⁸*

Crkva je iskustvo naroda koji hoda, svjestan da, u svojem otajstvu ljubavi, *“Bog je htio posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, bez ikakve veze između njih, nego je htio od njih učiniti narod koji bi Ga uistinu priznavao i vjerno mu služio.”⁹*

Novi identitet djece Božje i naroda koji živi trojstveno zajedništvo omogućava svakom članu i cijeloj Crkvi da uspostavi nove odnose, da gleda čovjeka kao što ga Bog gleda u svom planu ljubavi.

---

⁷ LG 9.

⁸ *Gaudium et spes* (GS) 1.

⁹ LG 9.

II. IDENTITET LAIKA

Koncil je predstavio teološko razmišljanje o laicima u različitim tekstovima, među ostalim se ističu četvrto poglavlje *Lumen gentium* (br. 30-38), dekret *Apostolicam actuositatem* te *Gaudium et spes*, pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu.

Iz tih tekstova proizlazi, još više nego doktrinarni izričaji, novo lice Crkve koja razmišlja o svojoj službi u svijetu i povjerava laicima specifičnu zadaću u ostvarenju svojega poslanja. Jasno je da samosvijest laika, ili bolje, teološko razmišljanje o kršćanima laicima, slijedi samosvijest Crkve.

Novi identitet Crkve dovest će do priznavanja da laici imaju osobitu ulogu na području svjetovne stvarnosti i da imaju 'snagu' utemeljenu na zajedničkoj pripadnosti svih narodu Božjem po krštenju.

1. Svjetovni karakter

Identitet laika i njegovo specifično poslanje u Crkvi proizlaze iz *kršćanske novosti* koje donosi krštenje. Ovim sakramentom mi smo ponovno rođeni na novi život, ucijepljeni u Krista i oživljeni snagom Duha Svetoga naviještamo spasenje, nadu i ljubav.

Kao krštenici, svi smo djeca Božja, ali način na koji to živimo drugačiji je kako za laika tako za prezbitera odnosno redovnika. Taj način nije usputan niti sporedan već je vlastit i osobit za laika, to je njegova *intimna narav* koja znači biti *svjetovan*.

"Laicima je svjetovna narav vlastita i posebna."¹⁰

U br. 31 *Lumen gentium* koncilski oci potvrđuju da *"pod imenom laika ovdje se razumiju svi vjernici osim članova svetoga reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve, to jest vjernici koji, pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim Narodom i na svoj način postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavoga kršćanskoga naroda."*

Nakon prve negativne definicije, koja označuje tko nije laik (ni svećenici ni redovnici), laici se definiraju kao vjernici združeni u jedno tijelo s Kristom po krštenju. Dakle, **po krštenju** laici primaju svoj **identitet** i **poslanje** u Crkvi; po krštenju oni sudjeluju u trostrukoj mesijanskoj službi (svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj) na osobit i originalan način, **svjetovan način**.

a) **Svećenička služba** o kojoj se govori jest "duhovna" u pravom i snažnom smislu te riječi: darovati svoj život, konkretan i svakodnevno, Ocu u Duhu Svetome koji je potaknuo i samog Krista da sebe daruje. Sva djela, molitve i apostolski pothvati, rad i obiteljski život, ako se vrše u Duhu Svetome, postaju duhovna žrtva ugodna Bogu. Svećenička dimenzija jasno se pokazuje: sveto djelovanje u svim situacijama života vodi svijet svome ispunjenju.

---

¹⁰ LG 31.

b) **Proročka se služba** podudara sa svjedočenjem. Nju laici ostvaruju posredstvom dara govora o vlastitom iskustvu vjere, navješćujući vlastitim životom čudesa koja Gospodin ispunja. To je čvrsto svjedočanstvo nade koje laik nosi u svijet kad živi patnju kao mjesto gdje se Bog otajstveno uprisutnjuje. *“Laici se pokazuju kao sinovi obećanja, ako jaki u vjeri i nadi iskorišćuju sadašnje vrijeme i strpljivo čekaju buduću slavu. A tu nadu neka ne skrivaju u nutarnjosti duha, nego neka se ... neprekidno se obraćajući ... izvršuje u običnim prilikama svijeta”*¹¹.

Biti prorok znači biti svjedok vjere koja nam je predana, shvaćati je u njezinim doktrinarnim aspektima i aktualizirati je u našim životima i riječima. Važnost proročke zadaće obuhvaća potrebu pripremanja za nju na području doktrine i znanosti. Studij teologije je za laike obavezan put da bi se nadišlo neznanje i nesposobnost.

c) **Kraljevska služba** koju izvršavaju laici jest upravo ona koju imaju kršteni koji žive u slobodi djece Božje. Za njih *“služiti znači kraljevati”*¹², prema Kristovoj logici prema kojoj je najveća moć bila darovati sebe za čovjeka po snazi ljubavi. Služenje, sloboda i kraljevsko dostojanstvo usko su povezani aspekti koji čine stanje onih koji pripadaju Kristovom kraljevstvu. Ispunjenje tog stanja vjernici laici izvršavaju na prvom mjestu suočeni sa samima sobom prilikom svakodnevnog napora oko autodominacije i, prema stvorenim stvarnostima, priznajući im objavu slave Božje.

Nije na laicima da vrednuju te stvarnosti jer, ukoliko su Božja djela, već su stvorene kao ‘dobre stvari’. Zadaća je laika prepoznavati stvoriteljsku dobrotu koja uređuje djela tako da će *“Krist po članovima Crkve svojim spasonosnim svjetlom sve više i više rasvjetljivati cijelo ljudsko društvo.”*¹³ Spasonosno djelovanje Krista aktualizira se unutar društva po vjernicima laicima pozvanima da otkrivaju krajnji smisao stvorenih stvarnosti.

Laici imaju zadaću biti most između svijeta i Crkve svojim uranjanjem u zemaljske stvarnosti i živeći ljudsko djelovanje otvoreni Kraljevstvu Božjemu.

Da bi bio ‘most’ između svijeta i Crkve, između ekonomije stvaranja i ekonomije spasenja, potrebno je biti odrastao kršćanin i čovjek našega vremena u punini, aktivan i odgovoran, otvoren bogatstvu iskustava koje svijet može ponuditi, ali ujedno čvrst u navješćaju kršćanske novosti.

2. Laici i poslanje Crkve

Svjetovna dimenzija, koja pripada cijeloj Crkvi kao i svakom vjerniku (kleriku, redovniku, laiku) koji je pozvan izgrađivati Tijelo Kristovo u svijetu, ostvaruje se na specifičan način posredstvom laika. Poruka spasenja je doista upućena cijelome svijetu i upravo tu, **u svijetu i posredstvom** stvari u svijetu, vjernici laici odgovaraju Božjem pozivu i svjedoci su njegove **prisutnosti**, utjelovljujući u svoj život djela za Božju objavu. *“Na laike spada po njihovu pozivu da traže kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Bogu. Žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život.”*¹⁴

---

¹¹ LG 35.

¹² LG 36.

¹³ LG 36.

¹⁴ LG 31.

a) Laikat kao teološko 'mjesto'

Od Koncila primamo važan nauk: svijet nije mjesto, prostor, niti sredstvo posvećenja, već je on **način** življenja dostojanstva djece Božje usred najskrivenije bijede čovječanstva koje je Krist preuzeo na sebe.

Laici, u svojim uobičajenim aktivnostima (posao, prijateljstva, zadovoljstvo upoznavanja i otkrivanja, slobodno vrijeme za odmor i sport, politika, ekonomska pitanja...) svjedoče izvanrednost života i u njemu ostvaruju savršenstvo ljubavi. U tom smislu, u *Christifideles laici* čitamo da "svjetovna narav vjernika laika ne smije se definirati samo u sociološkom nego nadalje u teološkom smislu"¹⁵, to jest kao znak objave stvoriteljskog i otkupiteljskog Božjeg čina.

To je ono što je Koncil potvrdio kad je rekao da su laici "od Boga pozvani, da pridonesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju. Na njih dakle posebnim načinom spada da sve vremenite stvari, s kojima su tijesno vezani, tako rasvijetle i uredite da se uvijek vrše po Kristu i da rastu i budu na slavu Stvoritelja i Otkupitelja."¹⁶

Opći poziv na svetost ostvaruje se u raznovrsnosti i različitosti članova Crkve koji u laikatu prepoznaju jednu od svojih temeljnih karakteristika.

b) Sposobnost (kompetencija) laika

Laici su mjerodavni u pitanjima zajedničkog života (brak, obitelj, kultura, politički život, ekonomija itd.). Po njima je Crkva tu na osobit način prisutna. U tim područjima, laici su odgovorni, a "Crkvi je potrebna napose pomoć onih koji žive u svijetu, a stručnjaci su u poznavanju raznih ustanova i disciplina, te shvaćaju njihov unutarnji mentalitet, pa bili oni vjernici ili nevjernici. Dužnost je svega Božjeg naroda, osobito pastira i teologa, da uz pomoć Duha Svetoga slušaju, razabiru i tumače razna mišljenja našega vremena."¹⁷

Za Crkvu se oslušivanje svijeta ne ograničava na sredstva i govor, već ona njihovim posredstvom prima novosti, očekivanja, potrebe i prisutnosti Božje koja je na djelu u svakoj stvari.

U apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi* Pavao VI je napisao, govoreći o laicima: "Vlastito polje njihova evangelizacijskog rada je veliki i složeni svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćivanja, pa neke druge stvarnosti otvorene evangelizaciji kao što je ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, ljudska patnja. Što više bude laika prožetih evanđeljem koji se osjećaju odgovornima za te stvarnosti, koji su nesumnjivo u njih uključeni, koji su mjerodavni s obzirom na njihov razvoj i svjesni da u potpunosti treba razviti njihov kršćanski, često prikrit i prigušen doseg, to više će se te stvarnosti, ne gubeći ništa od svoga ljudskog predznaka, naći u službi izgradnje Kraljevstva Božjeg, odnosno spasenja u Isusu Kristu, otkrivajući svoju onostranu i često nepoznatu dimenziju." (br. 70)

¹⁵ *Christifideles laici* (CfL) 15.

¹⁶ LG 31.

¹⁷ GS 44.

3. Laici i pastiri u poslanju Crkve

Snažno potvrdivši i raširivši sudjelovanje laika u poslanju Crkve, Koncil je još produbio pitanje njihove autonomije i odnosa s hijerarhijom Crkve u br. 37 *Lumen gentium*.

Taj je odnos definiran i izražen na teološkom temelju **jednakosti po dostojanstvu** djece Božje i po **različitosti službi**. Radi se, dakle, o pravima i zadaćama.

*“Laici, kao i svi vjernici, imaju pravo da obilno primaju od svetih pastira duhovna dobra Crkve, osobito pomoć riječi Božje i sakramenata; neka dakle njima otkrivaju svoje potrebe i svoje želje s onom slobodom i pouzdanjem koje pristoji djeci Božjoj i braći u Kristu.”*¹⁸ Od prava da se primi prelazi se na pravo-zadaću da se daje svoje mišljenje o onome što se tiče dobra Crkve, ne na diskriminirajući i proizvoljan način već “prema svom znanju, kompetentnosti i ugledu koji imaju”. To se treba ostvarivati *“uvijek istinoljubivo, hrabro i razborito, s poštovanjem i ljubavlju prema onima koji radi svoje svete službe predstavljaju Krista.”*¹⁹ Upoznati njihovo mišljenje za laike predstavlja način življenja vjere izražavajući je kroz svetost života i djelatne sposobnosti.

Predstavljene su i zadaće pastira: *“Neka priznaju i podupiru dostojanstvo i odgovornost laika u Crkvi; neka se rado služe njihovim razboritim savjetom, neka im s povjerenjem predaju dužnosti u službi Crkve i neka im ostavljaju slobodu i polje rada, dapače neka ih potiču da poduzimlju djela i vlastitom pobudom. Neka pažljivo i s očinskom ljubavlju gledaju pothvate, prijedloge i želje iznesene od laika.”*²⁰

Hijerarhija i laikat su tako povezani u općem poslanju Crkve koje *“nije samo donositi ljudima vijest o Kristu i njegovu milost, nego također prožeti i usavršiti vremeniti red evanđeoskim duhom.”*²¹ U određenim područjima života, bez laika se evanđelje spasenja ne bi moglo navijestiti ljudima. Ipak, ne treba zaboraviti da se to poslanje u cijeloj Crkvi ostvaruje **na različite i komplementarne načine**.

“Zadaća je pastira da jasno iznesu načela o cilju stvorenja i korištenja svijeta, da pruže moralne i duhovne pomoći, kako bi se u Kristu uspostavio vremeniti red.”

*Laici pak treba da preuzmu obnovu vremenitog reda kao svoju zadaću i da u njemu, vođeni svjetlom evanđelja i duhom Crkve, pokretani kršćanskom ljubavlju djeluju neposredno i konkretno; da kao građani s građanima surađuju prema specifičnoj stručnosti i na vlastitu odgovornost; da posvuda i u svemu traže pravdu Božjega kraljevstva.”*²²

Tijesna povezanost laika i pastira pokazuje da sudjelovanje u poslanju Crkve ne ovisi o pripadnosti nekoj skupini ljudi, nego o pripadnosti Isusu Kristu.

---

¹⁸ LG 37.

¹⁹ LG 37.

²⁰ LG 37.

²¹ *Apostolicam actuositatem* (AA) 5.

²² AA 7.

4. Duhovnost laikata

Osobitost laika na plodan se i originalan način pokazuje ne samo na planu apostolata već i na planu duhovnosti, koja nije više posuđena od redovnika. Kršćani laici su pozvani da budu straže nadahnuća Duha Svetoga koji oživljuje i odjelotvoruje riječ Božju.

Njihov "život prema Duhu Svetom" (ili *duhovnost*) ima **specifične konotacije**.

- On je prije svega obilježen služenjem i 'apostolskom' suodgovornošću koji za ozbiljno uzima ljudsku povijest živeći je kao svakodnevno mjesto posvećenja. Božja današnjica je u našem konkretnom životu, naša svakodnevica je Božji 'sat', dan spasa. Svjetovna zauzetost ipak nije življenje vjere posvećujući svijet nego življenje u svijetu po Duhu poslanja koji je vlastit narodu Božjem.

- On je 'kristoobličan': u smislu da on proizlazi iz sudjelovanja u proročkom i kraljevskom svećeništvu Krista u Crkvi.

- On je karizmatiski: utemeljen je na unutrašnjoj slobodi Duha Svetoga koji neprestano daje novi život.

- On je evanđeoski: prema duhu Blaženstava, laici nisu zatočenici logike i mudrosti svijeta, već od svoga života i 'puta' čine mjesto ostvarivanja kreposti razboritosti, pravednosti, snage i umjerenosti.

- On je mudrost: ukoliko usklađuje, svojom dvostrukom pripadnošću crkvenoj zajednici i ljudskoj zajednici, potrebe Božje objave i ljudskog razuma.

Gaudium et spes objavljuje veliku grešku odvajanja svakodnevnog života od vjerničkog života: "Ostavljaju istinu oni koji zato što znaju da ovdje nemamo stalna prebivališta, nego da tražimo buduće, misle da zbog toga mogu zanemariti svoje zemaljske dužnosti, zaboravljajući da ih sama vjera još više obvezuje na njih, svakoga prema njegovu pozivu. ... Taj nesklad kod mnogih između vjere koju ispovijedaju i svakidašnjeg života treba ubrojiti među najteže zablude našega vremena. ... Kršćanin koji zanemaruje svoje vremenite dužnosti zanemaruje i svoje dužnosti prema bližnjemu i prema samom Bogu te dovodi u pogibelj svoje vječno spasenje."²³ To je poziv i duhovnost laika: tražiti kraljevstvo Božje brinući se o onome o čemu se i sam Bog brine.

Crkva poziva kršćanina laika da postigne i primi ono što uho ne ču i iz usta ne iziđe, a što Duh Sveti neprestano daje. Objava je već ispunjena u Kristu, ali još se nije iskusila, čula, shvatila i odjelotvorila sva snaga Riječi.

Prevela: Ana Fruk, FSR Zagreb-Kaptol

---

²³ GS 43.

Literatura:

Izvori:

Apostolska pobudnica *Christifideles laici* (Ivan Pavao II)

Apostolska pobudnica *Evangelii nuntiandi* (Pavao VI)

Enciklika *Ecclesiam Suam* (Pavao VI)

Koncilski dokumenti: *Lumen gentium*, *Gaudium et spes*, *Apostolicam actuositatem*, *Ad gentes*

Poruke Crkve svijetu (8. prosinca 1965.)

Studije:

- Canobbio G., *Laïcs ou chrétiens? Eléments historico-systématiques pour une description du*

chrétien laïc, Morcelliana, Brescia

- Sartori L., *Eglise*, in *Dictionnaire de Théologie*, EP, Rim 1982, 122-148.

- Sartori L., *Lumen gentium*, Editions Messenger, Padova 1994.

- Scabini P., *Laïcs (et spiritualité laïcale)*, in *Dictionnaire encyclopédique de spiritualité*, II,

Città Nuova, Rim 1990, 1380-1399.

- Semeraro M., *Avec l'Eglise dans le monde. Le laïc dans l'histoire, dans la théologie, dans le*

magistère, Rim 1991.